

Zwarte inkomsten bij letselschade; wat zegt de rechter?

Op 27 mei 2018 raakt een zelfstandig ondernemer, werkzaam als personal kickbokstrainer, betrokken bij een verkeersongeval.¹ De aansprakelijkheid voor het ongeval wordt erkend. De trainer lijdt inkomensschade. De voorzieningenrechter van de Rechtbank Noord-Holland boog zich onlangs over de vraag of zwarte inkomsten van het slachtoffer meegenomen moeten worden bij de berekening van de schadevergoeding. LetselschadeNEWS vroeg letselschadeadvocaat Maya Spetter de uitspraak voor ons te duiden, mede in het licht van eerdere uitspraken van rechters.

Tekst Maya Spetter | Fotografie Herman Dummer

In een aantal sectoren zoals bouw, horeca, kappersbranche en schoonmaak wordt veel belasting ontdoken door zwart te werken. Ook letselschadeslachtoffers werken soms zwart. En hoe zit het met de door het slachtoffer betaalde hulp als de hulp het werk zwart doet? Lastige vragen die geregeld opkomen in de letselschadepraktijk.

Wie eist bewijst

Net als witte inkomsten moeten zwarte inkomsten aangetoond worden. De bewijslast hiervan ligt bij het slachtoffer. Hiertoe kan een verklaring van een werkgever, die dus onder de toonbank betaalt, nodig zijn. Andere manieren om het inkomen aan te tonen zijn bijvoorbeeld bankafschriften waaruit betalingen blijken van bijvoorbeeld materialen ten behoeve van de zwarte werkzaamheden, een (schaduw)administratie of verklaringen van getuigen waaruit blijkt dat voor werkzaamheden is betaald, hoeveel en gedurende welke periode. Daarnaast moet ook aannemelijk zijn dat de benadeelde zijn werkzaamheden voor langere tijd had kunnen voortzetten, als het ongeval niet had plaatsgevonden. Een en ander volgt uit zaken die

eerder aan de rechter zijn voorgelegd. Op rechtspraak.nl kunt u deze zelf nalezen. In de noten onderaan de tekst treft u de vindplaatsen aan.

Opties van de rechter

Als kan worden bewezen dat er sprake is van zwarte inkomsten, is de vraag of en hoe deze worden meegenomen bij het vaststellen van de letselschadevergoeding. Richtinggevend hiervoor is een uitspraak van de Hoge Raad van 24 november 2000.² Hierin legt deze uit welke twee opties de rechter heeft als deze besluit de zwarte inkomsten te betrekken in de berekening van de schadevergoeding. De rechter kan een schatting maken van het netto-inkomen dat het slachtoffer zou hebben gehad wanneer de belasting en premie wel netjes waren ingehouden. Dat bedrag gebruikt hij dan bij de berekening van de omvang van de schadevergoeding. Een andere optie is de volledige zwarte inkomsten mee te nemen bij de berekening van de schadevergoeding. Dit kan alleen als de rechter het zeer waarschijnlijk acht dat de opdrachtgever bereid is of (alsnog) bereid zou zijn geweest, de heffingen en inhoudingen volledig te voldoen. Dan

is de schade gelijk aan de hoogte van de gemiste zwarte inkomsten. De kans dat het slachtoffer dit aannemelijk kan maken lijkt echter klein. Het voordeel van zwart werken is dan immers verdwenen en de fiscus kan zich ook melden met een navordering of boete wanneer blijkt dat eerder geen belasting is afgedragen.

Onrechtmatig belang

In de zaak van de kickbokstrainer vroeg de rechter zich af of de klanten van het slachtoffer daadwerkelijk bereid zouden zijn geweest meer te betalen voor de kickbokstrainingen. De voorzieningenrechter besluit in deze zaak geen van de eerder genoemde opties te volgen en de uitspraak van de Hoge Raad ruimer te interpreteren. Hij beroept zich op een leerstuk in het Nederlandse recht dat nadeel door wegvallen van niet-rechtmatige belangen in beginsel niet voor vergoeding in aanmerking komt. Hij stelt dat het zwarte inkomen voor de gegeven kickbokstrainingen gelijk staat aan het ontduiken van belastingen. Hoewel het geven van kickbokstrainingen geen verboden beroep of activiteit is, terwijl het leerstuk daarvoor bedoeld is, wijst de voorzieningenrechter de vordering helemaal af.

Regeling dienstverlening aan huis

Als een huishoudelijke hulp in dienst is bij een particulier, dan krijgt de hulp over het algemeen contant uitbetaald en is er geen contract of loonstrook. Voor huishoudelijke hulpen, die minder dan drie dagen per week bij een particulier thuis werken, is er een uitzonderingsregeling. Dit is de regeling dienstverlening aan huis. Volgens deze regeling is niet de werkgever maar de werknemer zelf verantwoordelijk voor de belastingaangifte. De hulpvrager wordt in deze situatie ook niet gezien als werkgever. Dat heeft als voordeel dat de hulpvrager geen volledige administratie hoeft bij te houden of sociale premies en belasting hoeft in te houden van het loon van de hulp. De hulp kan dus contant worden uitbetaald.

Eerdere uitspraken

De uitspraak van de voorzieningenrechter is niet in lijn met eerdere uitspraken. Ik bespreek een aantal van deze uitspraken. In een zaak van het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden ging het om een man die zwart bijkluste.³ Het hof berekende de schadevergoeding door het netto-inkomen te berekenen dat hij zou hebben ontvangen als hij tot zijn 65e zou hebben doorgewerkt. Hierop werd vervolgens een korting toegepast omdat niet met zekerheid te zeggen was of hij tot zijn 65e zou hebben doorgewerkt. In een zaak van een restauranthoudster met letsel concludeerde het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden dat zij onvoldoende bewijs had geleverd voor het bestaan van haar zwarte inkomsten.⁴ Haar stelling dat zij zich haar huidige leefstijl niet kon veroorloven op basis van alleen haar witte inkomsten, volstond niet. Zij had hiervoor meer bewijs moeten leveren en was daar niet in geslaagd. De Rechtbank 's-Hertogenbosch boog zich in een deelgeschilprocedure over de zaak van een huisman die ook 1,5 dag per week zwart werkzaam was als stukadoor. Partijen waren het er over

eens dat enkel een netto jaarbedrag voor vergoeding in aanmerking kwam maar werden het niet eens over de looptijd van deze schadepost.⁵ De verzekeraar voerde aan dat de kans aanwezig was dat de belastingdienst achter de zwarte inkomsten zou zijn gekomen. De rechtbank vond het risico van ontdekking al voldoende verdisconteerd door niet de bruto inkomsten, maar alleen de (fictieve) netto inkomsten tot uitgangspunt te nemen bij de berekening van de schade. De rechtbank vond het redelijk aan te nemen dat de stukadoor tot zijn 65e jaar gemiddeld 1,5 dag per week als stukadoor zou hebben gewerkt. In deze zaken is dus vooral het discussiepunt of het slachtoffer zijn zwarte inkomsten kan aantonen en of deze op enig moment met zijn zwarte inkomen tegen de lamp zou zijn gelopen bij de belastingdienst. Ook speelt mee wat het slachtoffer over zou hebben gehouden als hij de inkomsten wel netjes had opgegeven.

Zo vond de rechter dat zwarte inkomsten niet moesten worden meegenomen bij de berekening van een schadevergoeding, hoewel deze

wel waren aangetoond, in een zaak waarbij sprake was van het verspreiden van kinderporno. Het hof vond dat de benadeelde niet in aanmerking kwam voor een vergoeding van het inkomen omdat dat uit illegale activiteiten voortkwam. Het geven van kickboks-trainingen is echter geen illegale activiteit en de vraag is of het niet afdragen van belastingen en premies maakt dat er sprake is van een niet-rechtmatig belang zoals de voorzieningenrechter in de zaak van de kickbokser vond. Mijn verwachting is dat deze uitspraak geen stand zal houden. Bij inkomsten uit verboden werkzaamheden gaat het bijvoorbeeld om inkomsten uit drugshandel, heling, of uit het maken en/of verspreiden van kinderporno. Een slachtoffer met ernstig letsel dat in dergelijke branches werkt, kan de gederfde inkomsten niet vorderen. Zijn schade is immers ontstaan door handelingen die op zichzelf verboden zijn. De kickbokser verdient zijn geld op een wijze die is toegestaan. Hij verantwoordt ze niet aan de fiscus en dat is niet toegestaan. Zoals Van Dort in een uitvoerige bespreking van deze uitspraak betoogt, is het zwart werken niet onrechtmatig jegens de aansprakelijke partij, enkel jegens de Belastingdienst.⁶ De verplichting om alle inkomsten fiscaal te verantwoorden dient een ander doel. Van Dort wijst er ook op dat wanneer zwarte arbeidsvermogensschade wordt verbannen uit de schadepraktijk, dat grote consequenties zal hebben voor de schadelast van verzekeraars. De kosten van bijvoorbeeld huishoudelijke hulp en ondersteuning die veelal tegen gunstige zwarte tarieven worden vergoed, zullen dan behoorlijk toenemen. Met andere woorden als aansprakelijke verzekeraars geen weggevallen zwarte inkomsten willen vergoeden, omdat zij zwart werken onfatsoenlijk vinden, moeten ze dan geen witte vergoeding bieden voor de hulp en deze dus bruto vergoeden? ♦

1 ECLI:NL:RBNHO:2020:284.

2 ECLI:NL:PHR:2000:AA8453.

3 ECLI:NL:GHARN:2006:AZ6510

4 ECLI:NL:GHARL:2018:1661

5 ECLI:NL:RBSHE:2011:BT2397

6 R. van Dort, Verlies aan verdienvermogen differentieert niet tussen zwart of wit, AV&S 2020/23